

UVOD

Viđenje pravne države od strane Evropskog suda za ljudska prava: „*Svako miješanje vlasti u prava pojedinca mora proći kroz ozbiljnu kontrolu. Svaki pojedinac mora imati pravo na adekvatnu zaštitu od samovolje. Sud pruža najbolje garancije za nezavisnost, nepristrasnost i ispravnost postupka prilikom kontrole ingerencija izvršne vlasti. Da bi pravna država funkcionisala na pravi način, ona mora biti demokratska i pluralistička.*“

Zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda čovjeka jedno je od najviših dostignuća civilizacije i predstavlja osnovu i temeljni princip na kome se u cjelini zasniva i Dejtonski mirovni sporazum. Malo je savremenih zemalja u svijetu u kojima su u njihov ustavnopravni poredak uvrštene gotovo sve međunarodnopravne norme o ljudskim pravima i slobodama, kao što je to slučaj u Bosni i Hercegovini. Kreirana je institucionalna infrastruktura za zaštitu ljudskih prava u Bosni i Hercegovini,

Krucijalni dio Ustava Bosne i Hercegovine ali i temelj njegovog budućeg razvoja, jesu ljudska prava i njihova zaštita. Danas u Bosni i Hercegovini, ljudska prava postaju floskula koju svako koristi u dnevno-političke potrebe, bez razumijevanja stvarnog značenja tog pojma i svijesti o efektivnim mehanizmima kojima se ona štite. Zaista, ljudska prava bez mehanizma za njihovu zaštitu bi predstavljala tek pustu proklamaciju koja u stvarnom životu ne bi imala nikakvog ili gotovo nikakvog značenja.

Bosna i Hercegovina je 24. aprila 2002. godine, postala 44. članica Savjeta Evrope, a Evropsku konvenciju je ratifikovala 30. jula 2002. godine. Instituciji Ombudsmena za ljudska prava u proteklih devet godina obratilo se preko 815.000 ljudi. Pred Domom za ljudska prava bilo je 15.000 prijava, dok apelaciona nadležnost Ustavnog suda predstavlja krajnju instancu u državi pri zaštiti individualnih prava pojedinaca. Gotovo svaki treći stanovnik BiH zatražio je pomoć u zaštiti svojih prava, što ukazuje kako na stepen kršenja ljudskih prava u BiH tako i na povjerenje građana u institucije za zaštitu prava.

Jedna od važnijih i najčešće korištenih nadležnosti Ustavnog suda je zaštita ustavnih prava i sloboda pojedinaca, uključujući i prava i slobode iz Evropske konvencije u postupku iz apelacione nadležnosti Ustavnog suda. Institut apelacije pred Ustavnim sudom (poznat kao «ustavna tužba» u drugim zemljama) predstavlja posljednji stepen zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda u Bosni i Hercegovini. Apelacija se može podnijeti Ustavnom sudu BiH protiv presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Međutim, Ustavni sud je pojam „presude“ tumačio šire, tako da je apelaciju moguće podnijeti ne samo protiv presuda, već i protiv drugih odluka i konačnih rješenja redovnih sudova o određenim pravima i slobodama.

Za uspostavljanje i vladavinu i istinsku afirmaciju ljudskih prava i sloboda mnogo je značajnije stvoriti ambijent koji će omogućiti i njihovu praktičnu primjenu, jer ako se to ne učini onda će normativni i institucionalni okvir za ostvarivanje ove zaštite ostati u sferi proklamacije i biti sveden na ideološku dimenziju.

Poštovanje ljudskih prava mora postati neizostavan predmet edukacije svih slojeva stanovništva da bi se razvila svijest o njima i o potrebi njihovog poštovanja.

Put ka efikasnoj demokratiji i punom poštovanju ljudskih prava i sloboda dug je, težak i sa puno prepreka, no na tom putu se mora istrajati i on nema alternative.

Približavanje standardima zaštite i težnja da oni postanu realnost u BiH, treba da bude imperativ budućeg razvoja, a da bi se to i ostvarilo u praksi nužan preduslov je obezbjeđenje minimalnih ekonomskih pretpostavki.